

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การศึกษาและพัฒนาทักษะชีวิต โดยใช้โปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตด้านความคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความคิดสร้างสรรค์ในครั้งนี้ เป็นการศึกษาและพัฒนา (Research and Development) ประกอบด้วยการศึกษาทักษะชีวิต 2 ด้าน ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดสร้างสรรค์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษานักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2558 พร้อมกับการสร้างโปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตต่อไป ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีการดำเนินการทดลอง
4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษานักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 316 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการศึกษาทักษะชีวิตด้านความคิดประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดสร้างสรรค์ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 316 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการพัฒนาทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดสร้างสรรค์ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โดยพิจารณากลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตโดยรวมตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 15 คน

วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนารหัสชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 15 คน ประกอบด้วยนักศึกษาชาย 5 คน และนักศึกษาหญิง 10 คน
2. ผู้วิจัยนัดนักศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 15 คน มาสัมภาษณ์เพื่อสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมโปรแกรม ซึ่งนักศึกษาทุกคนสมัครใจในการเข้าร่วมโปรแกรม
3. ผู้วิจัยนัดหมายในการเข้าร่วมโปรแกรม และอธิบายถึงข้อตกลงเบื้องต้น และดำเนินการพัฒนาต่อไป

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. แบบประเมินทักษะชีวิตด้านความคิดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
2. โปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดสร้างสรรค์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. แบบประเมินทักษะชีวิตด้านความคิดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มีขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้

- 1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อทราบถึงแนวความคิด ความหมายและองค์ประกอบต่าง ๆ ของทักษะชีวิต
- 1.2 สร้างข้อคำถามแบบประเมินทักษะชีวิต ด้านความคิดของนักศึกษา จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นแบบวัดแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ คือ จริงที่สุด ส่วนใหญ่จริง จริงพอประมาณ จริงเพียงเล็กน้อย และไม่จริงเลย

แบบประเมินทักษะชีวิต ด้านความคิดของนักศึกษา

คำชี้แจง ให้นักศึกษาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังข้อความที่ตรงกับความคิด ความรู้สึกและการแสดงออกที่แท้จริงของนักศึกษา

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นสอดคล้องกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวนักศึกษามากที่สุด
จริงมาก	หมายถึง	ข้อความนั้นสอดคล้องกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นสอดคล้องกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวนักศึกษาพอประมาณ
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นสอดคล้องกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวนักศึกษาเพียงเล็กน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวนักศึกษาเลย

ข้อความ	จริงที่สุด	จริงมาก	ปานกลาง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
0. ท่านใช้วิธีการคิดอย่างมีระบบมีขั้นตอน					
00. เวลาจะทำอะไร ท่านจะมองในภาพรวมและลงมือปฏิบัติ					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความ	จริงที่สุด	จริงมาก	ปานกลาง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
ข้อความทางบวก	5	4	3	2	1
ข้อความทางลบ	1	2	3	4	5

เกณฑ์การแปลผล

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยของทักษะชีวิตด้านความคิดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ทั้งรายด้านและโดยรวม (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538: 9)

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ทักษะชีวิตสูงมาก

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ทักษะชีวิตสูง

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ทักษะชีวิตปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ทักษะชีวิตต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ทักษะชีวิตต่ำมาก

1.3 นำแบบประเมินทักษะชีวิตด้านความคิดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีฉบับที่สร้างเสร็จ จำนวน 30 ข้อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ (ภาคผนวก ก) จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ปราณี รามสูต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็งเป็นผู้พิจารณาตรวจสอบเกี่ยวกับการใช้ภาษา และความสอดคล้องระหว่างข้อความคำถามกับนิยามศัพท์ในแต่ละด้านเป็นรายข้อ และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบวัดที่สร้างขึ้น โดยผู้วิจัยกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นเป็นตัวบ่งชี้ถึงการมีทักษะชีวิต
 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นเป็นตัวบ่งชี้ถึงการมีทักษะชีวิต
 -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นไม่ใช่ว่าเป็นตัวบ่งชี้ถึงการมีทักษะชีวิต

โดยสรุปค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัยเพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 4 สรุปค่าความเที่ยงตรงของแบบประเมินทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ			คะแนน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1	0	0	1	0.33
2	1	0	1	0.66
3	0	0	1	0.33
4	1	1	1	1
5	0	1	1	0.66
6	1	1	1	1
7	1	0	1	0.66
8	1	1	1	1
9	0	1	1	0.66
10	0	1	1	0.66
11	0	1	1	0.66
12	1	1	1	1
13	1	1	1	1
14	1	1	1	1
15	1	1	1	1

ตาราง 5 สรุปค่าความเที่ยงตรงของแบบประเมินทักษะชีวิตทักษะชีวิตด้านการคิดสร้างสรรค์

ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ			คะแนน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
16	0	1	1	0.66
17	1	0	1	0.66
18	1	0	1	0.66
19	0	1	1	0.66
20	0	0	1	0.33
21	1	1	1	1
22	1	0	1	0.66
23	1	1	1	1
24	0	0	1	0.33
25	0	1	1	0.66
26	0	0	1	0.33
27	1	0	1	0.66
28	1	1	1	1
29	1	0	1	0.66
30	1	1	1	1

ตาราง 6 สรุปค่าความเที่ยงตรงของโปรแกรมฝึกทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ครั้งที่	ผู้เชี่ยวชาญ			คะแนน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1	1	1	1	1
2	1	1	1	1
3	0	1	1	0.66
4	1	1	1	1
5	0	1	1	0.66
6	0	1	1	0.66

ตาราง 7 สรุปค่าความเที่ยงตรงของโปรแกรมฝึกทักษะชีวิตด้านการคิดสร้างสรรค์

ครั้งที่	ผู้เชี่ยวชาญ			คะแนน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
7	1	1	1	1
8	0	1	1	0.66
9	0	1	1	0.66
10	1	1	1	1
11	1	1	1	1
12	0	1	1	0.66

1.4 นำแบบประเมินทักษะชีวิตด้านความคิดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจำนวน 30 ข้อไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ได้ใช้ในการศึกษาจริงที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 50 คน

1.5 นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อโดยการวิเคราะห์ค่าระหว่างข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation) และค่าความเชื่อมั่นความสอดคล้องภายในโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ

1.5.1 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามเท่ากับ .89

1.5.2 ด้านการคิดสร้างสรรค์ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามเท่ากับ .90

1.6 ผู้วิจัยนำแบบประเมินทักษะชีวิตด้านความคิด ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแล้วไปใช้ในการศึกษาทักษะชีวิตด้านความคิดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีต่อไป

2. การสร้างโปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตด้านความคิด

2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิดทฤษฎีทั้งในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับกลุ่มฝึกอบรม และแนวคิด หลักการของการพัฒนาทักษะชีวิต

2.2 ผู้วิจัยพิจารณาเลือกแนวคิด ทฤษฎี และเทคนิคการให้คำปรึกษาตลอดจนหลักการและเทคนิคทางจิตวิทยามาประยุกต์ใช้กับสร้างโปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตด้านความคิดที่มีความเหมาะสมกับการพัฒนาทักษะชีวิตในแต่ละองค์ประกอบ

2.3 ดำเนินการสร้างโปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตด้านความคิด ตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและเทคนิคของการให้คำปรึกษา ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ทางด้านจิตวิทยา

2.4 ผู้วิจัยนำโปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตด้านความคิดที่สร้างขึ้น ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ (ภาคผนวก ก) จำนวน 3 คน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ปราณี รามสูต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง เป็นผู้ตรวจสอบและพิจารณาความถูกต้องของความสอดคล้องทั้งในด้านเนื้อหา แนวคิด ทฤษฎีเทคนิค วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และการประเมินผล จากนั้นผู้วิจัยนำโปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตด้านความคิดที่ได้รับการตรวจสอบแล้วไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

2.5 ผู้วิจัยนำโปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตด้านความคิดที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข ไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ได้ใช้ในการศึกษาจริงที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 50 คน

2.6 นำโปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตด้านความคิดมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน โดยมีการฝึกทักษะชีวิตสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ครั้ง เป็นเวลา 12 สัปดาห์

2.7 ภายหลังเสร็จสิ้นจากโปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตด้านความคิด ครั้งที่ 12 ผู้วิจัยนำแบบประเมินทักษะชีวิตด้านความคิดให้กลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองตอบแบบประเมินทักษะชีวิตด้านความคิดอีกครั้ง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลหลังการทดลอง

2.8 นำผลที่ได้จากแบบประเมินทักษะชีวิตด้านความคิด ทั้งก่อนการทดลอง และหลังการทดลองมาวิเคราะห์ และสรุปผล

การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีการดำเนินการทดลอง

ขั้นที่ 1 การศึกษาทักษะชีวิต

1. ผู้วิจัยนำแบบประเมินทักษะชีวิตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2558

2. ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบประเมินทักษะชีวิตมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ขั้นที่ 2 การพัฒนาทักษะชีวิต

ในการดำเนินการทดลองโปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตด้านความคิด ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. แบบแผนการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้การวิจัยแบบ One Group Pretest-Posttest Design (Creswell. 2003: 170) ซึ่งมีแบบแผนการทดลอง ดังแสดงในตาราง

ตาราง 8 แผนการทดลอง One Group Pretest-Posttest Design (Creswell. 2003: 170)

Pretest	Treatment	Posttest
T1	X1	T2

ความหมายของสัญลักษณ์ มีดังนี้

T1 คือ การสอบก่อนที่จะจัดกระทำการทดลอง (Pretest)

X1 คือ การจัดกระทำ (Treatment) โดยโปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตด้านความคิด

T2 คือ การสอบหลังจากที่จัดกระทำการทดลอง (Posttest)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตด้านความคิด โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ระยะก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนทักษะชีวิตเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา แล้วสัมภาษณ์เพื่อสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมโปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตด้านความคิดเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 15 คน

2. ระยะการทดลอง

ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองจำนวน 15 คน โดยใช้โปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตด้านความคิด ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม 2558 ถึง 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559

3. ระยะหลังการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการแบบประเมินทักษะชีวิตที่เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน อีกครั้งหนึ่ง ภายหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตด้านความคิด ครบทั้ง 12 ครั้ง ในวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 แล้วใช้คะแนนจากการวัดดังกล่าวเป็นคะแนนภายหลังการทดลอง(Posttest)

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

2.1 ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบประเมินทักษะชีวิตด้านความคิดโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2539: 248)

2.2 ค่าความเที่ยงตรงของแบบประเมินทักษะชีวิตด้านความคิดทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538: 200)

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทักษะชีวิตก่อนและหลังการทดลองโดยใช้สถิติทดสอบค่า t-test แบบ Dependent Sample (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2534: 201)

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี